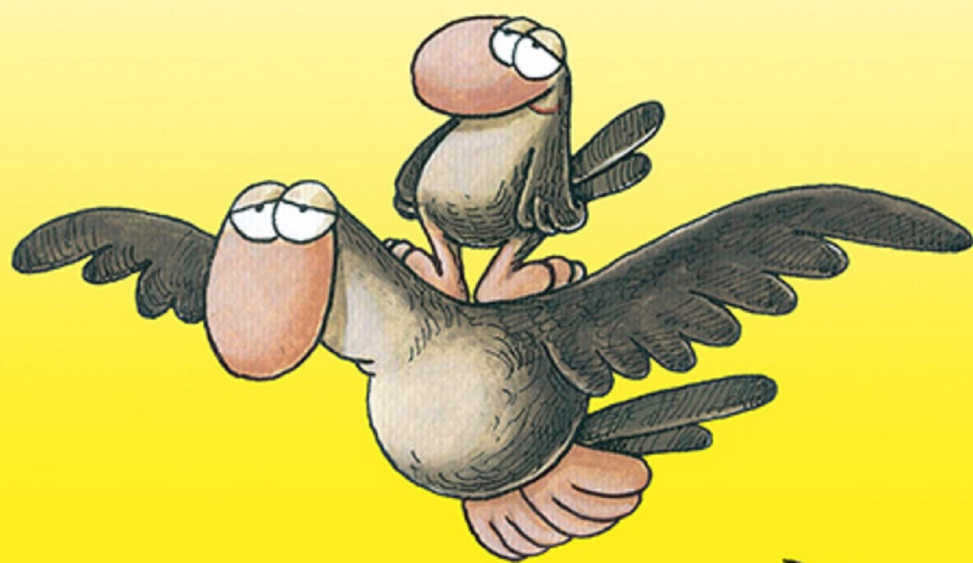

Χαμνίτες ΠΤΗΣΕΙΣ

του Άρκου

Χαμνίτες
ΠΤΗΔΕΙΣ

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως άνευ γραπτής αδειάς του εκδότη η κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις Πατάκη

ΧΑΜΗΛΕΣ ΠΤΗΣΕΙΣ του Αρκά

Υπεύθυνος έκδοσης: Κώστας Γιαννόπουλος

Διορθώσεις: Θανάσης Κοκολόγος

Σελιδοποίηση: Παναγιώτης Βογιατζάκης

Copyright© Σ. Πατάκης ΑΕΕΔΕ (Εκδόσεις Πατάκη) & Αρκάς, 2019

Πρώτη συγκεντρωτική έκδοση από τις εκδόσεις γράμματα, 2016

Νέα έκδοση από τις Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα, Φεβρουάριος 2022

ΚΕΤ Ε173 ΚΕΠ 85/22

ISBN 978-960-16-2323-8

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΔΑΡΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ) 38, 104 37 ΑΘΗΝΑ,
ΤΗΛ.: 210.36.50.000, 210.52.05.600, 801.100.2665, ΦΑΞ: 210.36.50.069
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ, ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.38.31.078
ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ: ΚΟΥΥΤΣΑΣ (ΠΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ - ΠΕΡΙΟΧΗ Β' ΚΤΕΟ),
570 09 ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ΤΗΛ.: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15, ΦΑΞ: 2310.70.63.55
Web site: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

Χαμηνίες ΠΤΗΣΕΙΣ

του Άρκά

Χαμνιές ΠΤΗΣΕΙΣ

του Αρκά

ΜΠΑΜΠΑ, ΠΕΤΑΩ!

9

ΣΠΟΥΡΓΙΤΙ ΕΙΣΑΙ ΚΑΙ ΦΑΙΝΕΣΑΙ

69

ΤΙΜΑ ΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ ΣΟΥ...

129

ΚΑΝΕ ΠΟΥΛΙ ΝΑ ΔΕΙΣ ΚΑΛΟ...

189

ΑΝ ΠΕΤΑΞΕΙ ΤΟ ΠΟΥΛΙ...

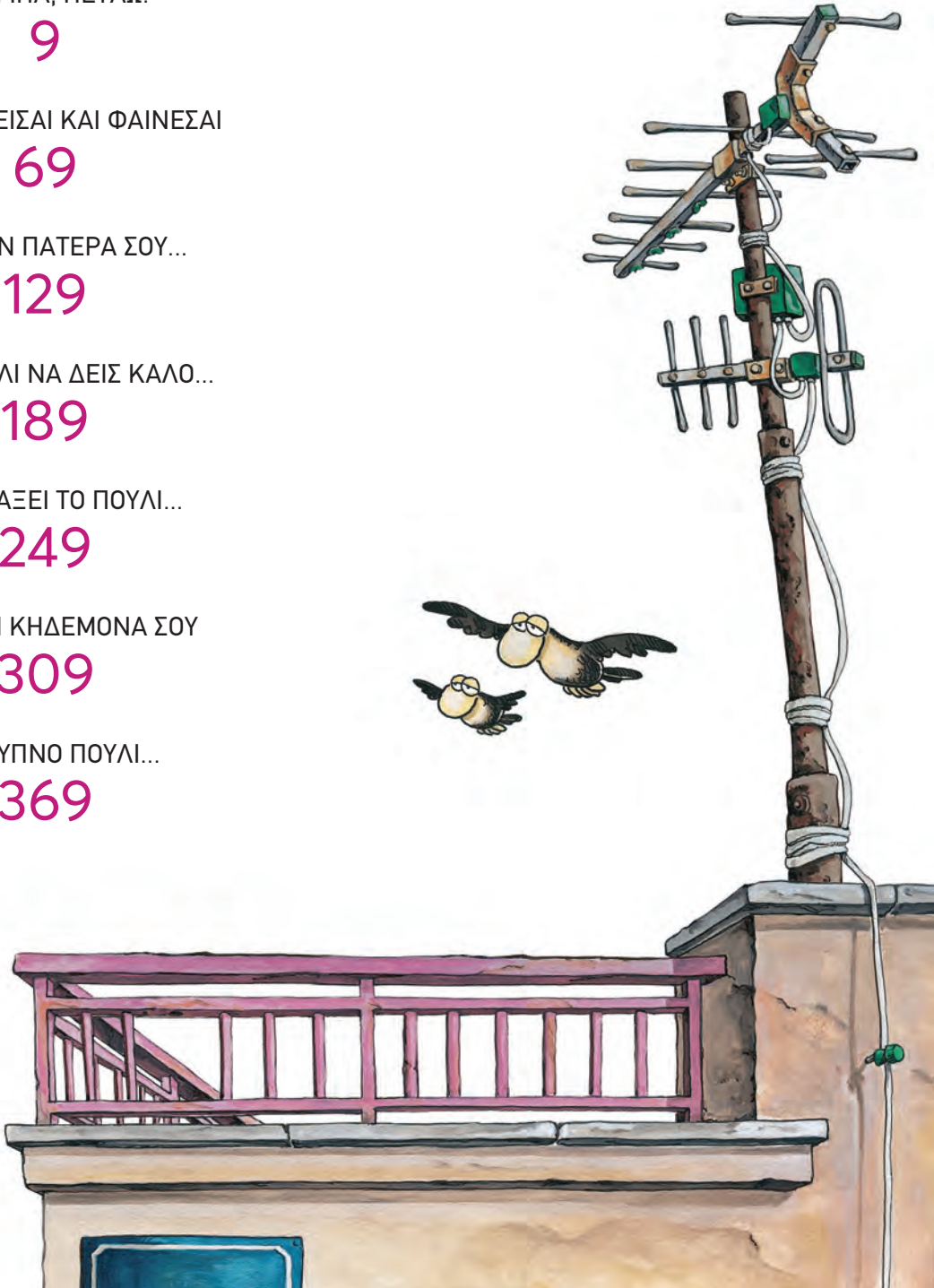
249

...ΜΕ ΤΟΝ ΚΗΔΕΜΟΝΑ ΣΟΥ

309

ΤΟ ΕΞΥΠΝΟ ΠΟΥΛΙ...

369

Οι Χαμηλές Πτήσεις του γελασίνου

Ή η σχεδόν μεταφυσική περίπτωση του κ. Γεράσιμου Σπανοδημήτη*

Τι είναι έλλειψη φαντασίας σύμφωνα με τον μικρό σπουργίτη; «Να καβαλάς ως παιδί ένα ξύλο και τρέχοντας να νομίζεις ότι καβαλάς ένα ξύλο». Στις «Χαμηλές Πτήσεις» ο Αρκάς επενόησε ένα παιδί-θαύμα με διαβολικό πνεύμα αμφισβήτησης και αναρχική διάθεση ισοπέδωσης των πάντων. Πρώτος και εύκολος στόχος του ο μπαμπάς σπουργίτης, συναισθηματικά τσακισμένος από την προδοσία και τη φυγή της συζύγου του, αλλά και αφοσιωμένος οπαδός κάθε μικροαστικής αξίας. Το ηθογραφικό δράμα έχει ήδη στηθεί και μάλιστα στο κατάλληλο σκηνικό. Ένα καθημαγμένο αστικό τοπίο μιας πόλης που πέρασε ασθμαίνοντας στον μεταμοντερνισμό χωρίς να την αγγίξει διόλου η νεωτερικότητα. Οι διάλογοι του μικρού με τον πάτερ φαμίλια (που όμως δεν έχει οικογένεια) θυμίζουν τους πρωταγωνιστές του «Περιμένοντας τον Γκοντό», καθώς μάλιστα εκτυλίσσονται στο ανάλογο περιβάλλον. Εν προκειμένω ο Γκοντό έρχεται και μάλιστα με τη μορφή του αναρχικού μικρού, του μπόμπιρα σπουργίτη ο οποίος διαθέτει το ταλέντο ενός άλλου παιδιού-θαύματος, του Αμαντέους Μότσαρτ, αλλά διόλου τον σεβασμό προς τον καταπιεστικό ιμπρεσάριο πατέρα Λεοπόλδο. Ακριβώς το αντίθετο θα λέγαμε!

Τα ολοσέλιδα μονόπρακτα του Αρκά με την εξαιρετική οικονομία των μέσων τους αρθρώνονται σαν κανονικά θεατρικά μονόπρακτα αξιοποιώντας μια αρχική λαμπρή ιδέα και διακλαδίζοντάς την επ' άπειρον σε όλους τους δυνατούς συσχετισμούς. Πίσω από τη γενική εικόνα υπάρχει μια κρυμμένη γεωμετρία. Είναι προφανές. Μια γεωμετρία της οποίας βασικό σχήμα είναι ο λόγος, οι ανατροπές του, οι διπλές σημασίες, οι παρανοήσεις, τα υπονοούμενα. Ακόμη, σπανιότερα, και οι σιωπές. (Να γιατί υπαινίχθηκα πιο πάνω μπεκετική ατμόσφαιρα). Νομίζω πως όποιος θέλει να γράψει κάτι για τον Αρκά οφείλει να απαλλαγεί από κάθε πειρασμό χιούμορ. Εκτός κι αν φιλοδοξεί να διαβάσει τα έργα αρκούμενος απλώς σε ένα πρώτο επίπεδο. Οι πολλοί γελάνε με τα ευρήματα και τις απροσδόκητες εξόδους των οπτικοποιημένων ιστοριών του. Οι άλλοι χαμογελούν μελαγχολώντας. Και είναι αυτό το γεγονός που σχεδόν ανεπαισθήτως ανάγει τα κόμικς του Αρκά όχι απλώς σε κώμικς αλλά σε μια σημαντική πολιτική έκφραση του καιρού μας. Σε μια εικαστική τέχνη που ζευγνύει ισότιμα το λαϊκό και το λόγιο τιμώντας και τα δύο εξίσου. Επειδή εντέλει, η μελαγχολία είναι αυτό που μας απομένει.

«Χαρίζουμε τον θάνατο σ' ένα παιδί όταν του χαρίζουμε μια κούκλα». Αυτή η φράση της Τζούνα Μπαρνς στριφογύριζε στο μυαλό μου όταν (ξανα)ξεφύλλιζα τα επτά τεύχη των «Χαμηλών Πτήσεων» λοξοκοιτάζοντας παράλληλα στην τηλεόραση τα ξεκοιλιασμένα βρέφη της Βηρυτού. Ο μικρός σπουργίτης πρόλαβε να αναρέσει και να διασύρει όλα τα κοινωνικά σύμβολα, το εκπαιδευτικό σύστημα, την οικογένεια, το δικαίωμα στην εργασία και τις διακοπές, τον σεβασμό στους μεγαλύτερους, προτού μάλιστα υποστεί την καταλυτική τους επίδραση. Η ποιητική αναρχία του, όταν φοράει βάζα και ντενεκέδες παριστάνοντας τον

* Ψάξτε στο βιβλίο για ν' ανακαλύψετε αυτή την καταπληκτική φιγούρα, η οποία θα μπορούσε να έχει πει μαζί με τον Γούντι Απεν: «Αν υπάρχει Θεός, ας μου δώσει ένα σημάδι, ας μου βάλει 1.000.000 δολλάρια σε μια τράπεζα της Ελβετίας».

διαστημάνθρωπο, προσεγγίζει τον *terrorisme poétique* του Γιαν Φαμπρ. Ο μικρός εκφράζει άφοβα τη βιτριολική αβία του σε ό,τι συγκροτεί τον κόσμο των μεγάλων, γεγονός εκ πρώτης όψεως αστειό, στο βάθος τραγικό.

Οι «Χαμηλές Πτήσεις» λαμβάνουν χώρα σε άθλιες ταράτσες, σε γείσα ερειπωμένων νεοκλασικών, σε φουγάρα και ξεδοντιασμένες κεραίες τηλεοράσεων, πλάι σε πλυσταριά και ηλιακούς θερμοσίφωνες. Πρόκειται για την Αθήνα και όχι για τη Νεφελοκοκκυγία. Είναι η Αθήνα του σήμερα – κάπου αναγνωρίζουμε και τον μπετονένιο πύργο της. Τα πουλιά πια δεν ζουν στη φύση εφόσον και το δάσος είναι ένας συμβολικός, προκατασκευασμένος «τόπος». Ο μικρός με τη σειρά του μισεί το δάσος. «Ο καθαρός αέρας του δάσους βοηθάει πολύ την ανάπτυξη» επιμένει παρ' όλα αυτά ο μπαμπάς του. «Να το πεις αυτό στους επτά νάνους» είναι η ανοικτίρμων απάντηση του μικρού.

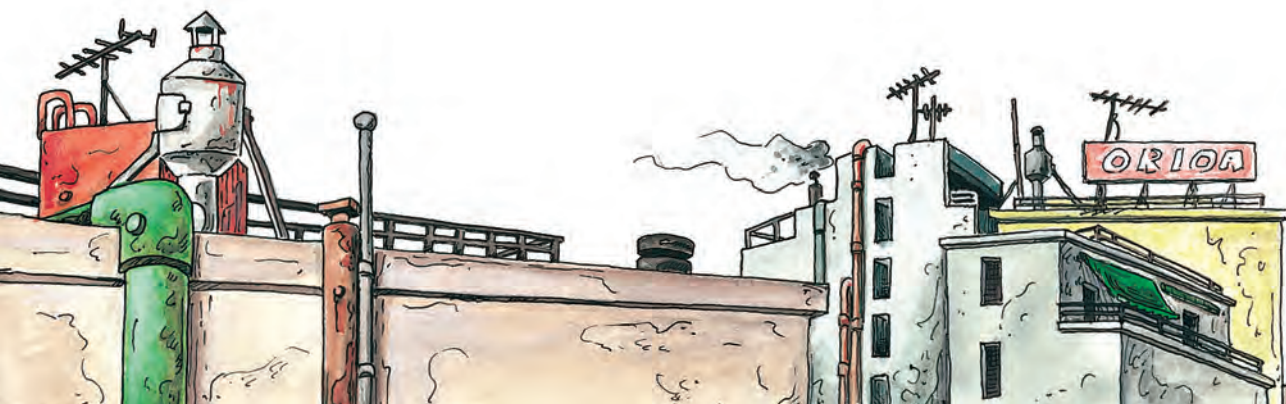
Τα λεκτικά ευρήματα του Αρκά συνδυασμένα με έναν σκόπιμο μπρούτο εξηρησιονισμό χρώματος και έναν σκόπιμο μπρούτο μινιμαλισμό σχεδίου τον καθιστούν ακραιφνώς γλωσσολογικό καλλιτέχνη, όπως είναι ο Βλάσης Κανιάρης, ο Άγγελος Παπαδημητρίου, ο Νίκος Χαραλαμπίδης ή ο Δημήτρης Ζουρούδης. Τα σπουργίτια των «Χαμηλών Πτήσεων» είναι τόσο ελληνοκεντρικά όσο και μοντέρνα, πράγμα που συναντάμε και στους «Ορνιθες», τα πασίγνωστα πουλιά ενός άλλου κομίστα που κομίζει κατ' έτος εκατόμβες θεατών στην Επίδαυρο, γελώντας σαρκόνια κάτω από τα μουστάκια του με αυτά που εκείνοι βλέπουν στο όνομά του.

Πού είναι ο Αρκάς; Στον σαρκασμό του μικρού ή στη στωικότητα του φροϋδικού πατέρα; Ή μήπως είναι το *genius loci* της ανασούμπαλης, ανυπεράσπιστης πόλης; Νομίζω πως στη ρίζα της συγκεκριμένης ιδέας των «Χαμηλών Πτήσεων» βρίσκεται το αρχετυπικό δίδυμο του θεάτρου Σκιών: Ο Καραγκιόζης και το Κολλητήρι. Με τις λοιπές φιγούρες, τον ταχυδρόμο, τον δάσκαλο, τον τσαλαπετεινό κ.λπ. να βαδίζουν παράλληλα με τον Σταύρακα, τον Νιόνιο, τον Χαχαμικό κ.ο.κ.

Τι είναι, τέλος πάντων, ο Αρκάς; Ένας, ακόμη, χιουμορίστας ή ένας θυμόσοφος αρτιζάνος που αναγνωρίζοντας την αναπόφευκτη θλίψη των πραγμάτων έχει αποφασίσει να γελάει αντί να κλαίει; Αν ο Δημόκριτος, ο πατέρας της ατομικής θεωρίας, έμεινε γνωστός ως «γελασίνος», ο φιλόσοφος που γελά, κι ο Μποστ ως ο «νεότερος Λεονάρντο», ο Αρκάς, πατέρας του Καστράτο, του Ισοβίτη, του Κόκκορα κτλ. ας μείνει, σ' όση ιστορία μάς απέμεινε για μέλλον, ως ο ζωγράφος που γελά με τη μωρία και την απληστία των ανθρώπων, με την ιλαροτραγωδία δηλαδή της *condition humaine*. Που ζωγραφίζει, τέλος, σαν τον μικρό σπουργίτη «απλώς για να περνάει η ώρα», εφόσον «ο Νεύτων, όταν του έπεσε το μήλο στο κεφάλι, ανακάλυψε τον νοκοκέφαλο»!

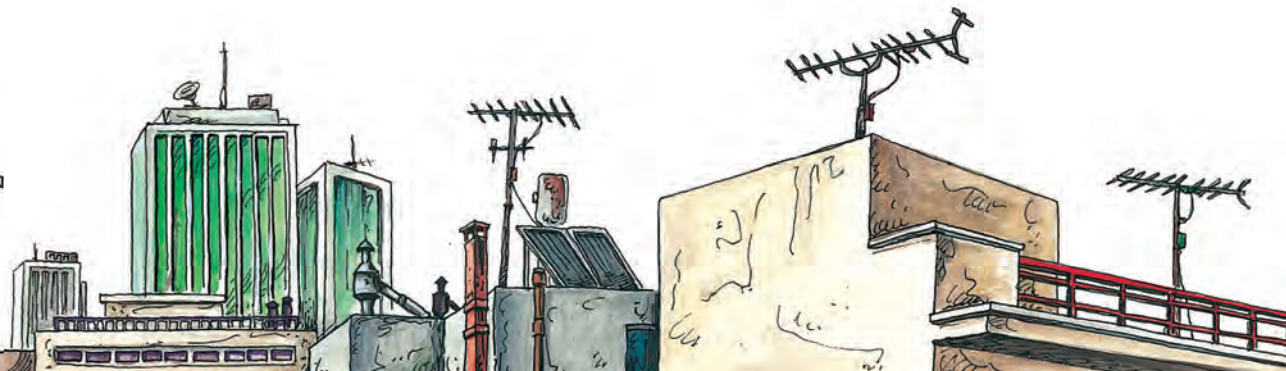
Μάνος Στεφανίδης

1/9/2006

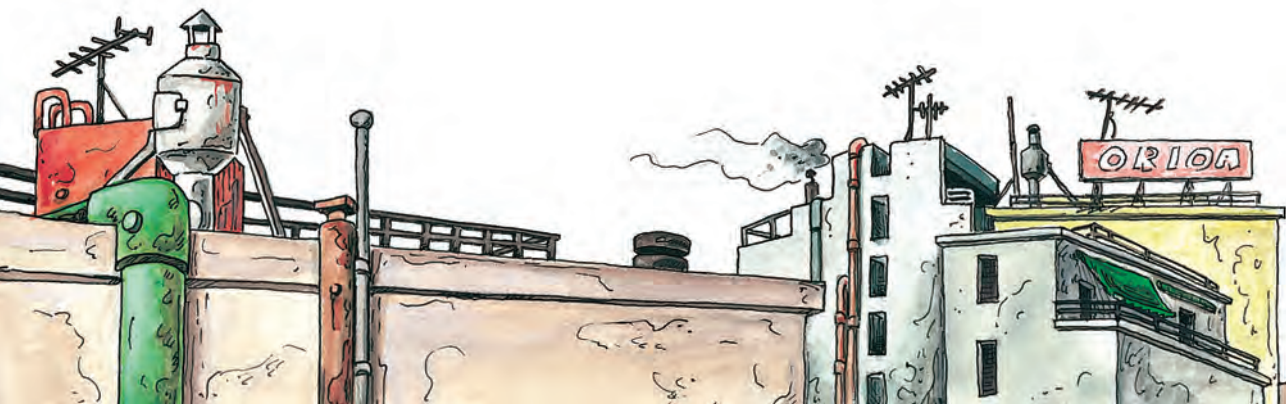
ΜΠΑΜΠΑ, ΤΑ ΠΟΥΛΙΑ
ΛΕΝΕ ΟΤΙ Ο ΑΕΡΑΣ ΣΤΗΝ
ΠΟΛΗ ΕΧΕΙ ΓΙΝΕΙ ΠΟΛΥ
ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟΣ!..

ΕΤΣΙ ΕΙΝΑΙ!

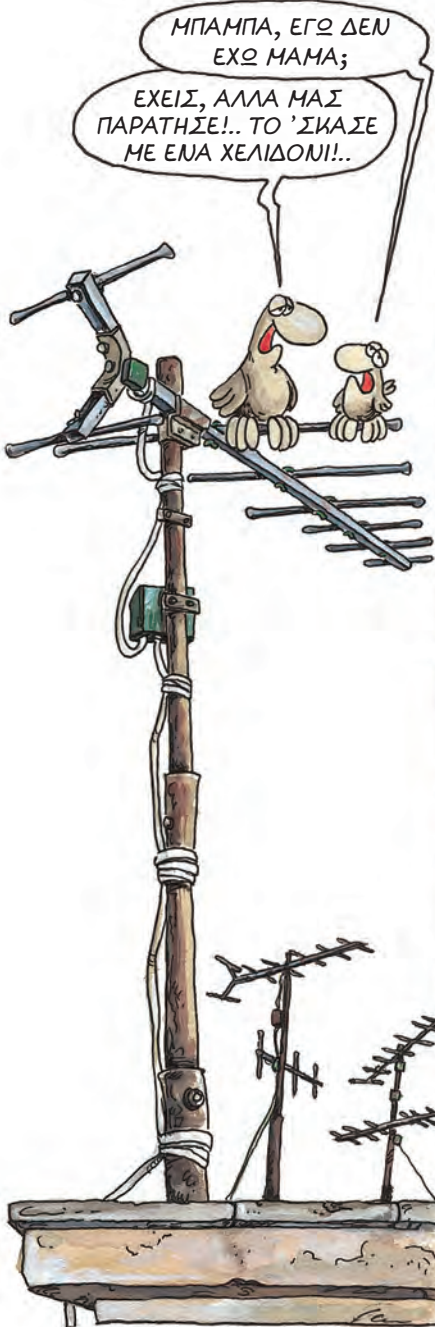

ΛΕΝΕ ΑΚΟΜΑ ΟΤΙ ΤΟ
ΜΕΛΛΟΝ ΜΑΣ ΕΔΩ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ
ΚΑΘΟΛΟΥ ΣΙΓΟΥΡΟ.

ΑΥΤΗ ΕΙΝΑΙ Η
ΑΙΣΙΟΔΟΞΗ ΑΠΟΨΗ.

ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΣΕ
ΕΓΚΑΤΕΛΕΙΨΕ Η ΜΗΤΕΡΑ ΣΟΥ,
ΕΧΕΙΣ ΟΜΩΣ ΕΜΕΝΑ!

ΟΛΕΣ
ΟΙ ΑΤΥΧΙΕΣ
ΜΑΖΙ!

Aphias